

Z p r á v a

o činnosti Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV za rok 1988

I. Přehled zpracovávaných prognostických a koncepčních materiálů pro rozhodování o dalším zaměření a zabezpečení rozvoje příslušných vědních oborů

1/ Výsledky prognostické činnosti

Prognostická činnost je jednou z trvalých aktivit kolegia. V průběhu hodnoceného období byla realizována především cestou dalšího rozpracování úkolů vyplývajících z materiálu "Program rozvoje a uplatnění čs. vědy v podmínkách ČSAV (SAV) v 8. pětiletce s výhledem do r. 2000".

2/ Další koncepční materiály

a) "Návrh programu prací kolegia na základě rozpracování úkolů Plánu akčních opatření ČSAV na 8. pětiletku, zpřesnění plánu práce s ohledem na prioritní úkoly čs. základního výzkumu".

Kolegium projednalo návrh doplnění plánu práce v souladu s uvedeným materiálem. Akcentované oblasti se týkají především aktuálních a koncepčních otázek v souvislosti s realizací procesu přestavby života současné čs. společnosti.

b) "Stav příprav SPZV na 9. pětiletku".

Materiál se týká hlavních společenskovedních směrů, rozvíjených v průběhu 9. pětiletky. Protože vlastní návrh úkolů nebyl ještě zcela konkretizován, bylo projednáno pouze zaměření základních tří výzkumných orientací:

a) teorie a historie socialismu, b) urychlení rozvoje společnosti, c) rozvoj osobnosti člověka, jeho tvůrčí síly a činnosti. Předpokládá se, že základní organizační jednotkou výzkumu budou hlavní úkoly, větší důraz by měl

být kladen na interdisciplinaritu.

- c) "Výběr a výchova talentované mládeže k vědecké činnosti". Kolegium projednalo podkladový materiál, věnovaný následujícím třem základním okruhům: a) teoretickým otázkám talentu, jeho identifikaci a formování včetně problematiky adekvátních metod, b) problematice talentu v kontextu vědecké výchovy, c) programu komplexního a systematického rozvoje talentované mládeže ve vědě a technice, iniciovaného usnesením vlády ČSSR. Návrhy na opatření pro oblast pedagogiky a psychologie (v oblasti společenské praxe i na úrovni ČSAV) mají konkrétní charakter a předpokládají vytvoření podmínek podporujících rozvoj a stimulaci talentované mládeže. Materiál byl v plném rozsahu předán všem členům kolegia; kolegium uložilo pravidelně zařazovat uvedenou problematiku na program jednání.

- d) "Příspěvek pedagogických a psychologických věd k analýze čs. výchovně vzdělávací soustavy". Stanovisko k analýze zpracované ministerstvem školství připravil Pedagogický ústav JAK ČSAV, Psychologický ústav ČSAV, Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV a pedagogická a psychologická komise kolegia. Kolegium konstatovalo, že v dané etapě byla Analýza zpracována spíše uzavřeně z hlediska resortu školství. V další etapě bude nutno více vzít v úvahu začlenění výchovně vzdělávací soustavy do širšího celospolečenského kontextu a výrazně zvýšit zapejení vědy. Podrobně zpracované vyjádření k materiálu ministerstva školství bylo předáno orgánům ČSAV i ministerstvu školství. Kolegium se bude touto problematikou i nadále zabývat (nejbližším termínem projednání stanovilo rozšířené zasedání kolegia).

- e) "Účast společenských věd, zvláště pedagogiky a psychologie, v rozvoji celoživotního vzdělávání a výchovy".

Rozšířené zasedání kolegia se v návaznosti na dříve projednávaný podkladový materiál ministerstva školství (analýza čs. výchovně vzdělávací soustavy) věnovalo třem hlavním okruhům problémů:

a) otázkou funkce vzdělání v rozvoji společnosti, b) problematikou demokratizace vzdělání, c) otázkou kvality vzdělání a výchovy a jejich úrovně, včetně specifických problémů mládeže, její kulturnosti. V rámci rozšířeného zasedání bylo předneseno celkem deset příspěvků, akcentujících komplexní pohled na problematiku výchovy a vzdělávání. Výsledky jednání ukázaly, že v dalším období je třeba podstatně zvýšit podíl vědy na realizaci procesů výchovy a vzdělávání. Za hlavní možnosti zvýšení vlivu na realizaci výchovně vzdělávacího procesu považuje kolegium pravidelné diskuse na stránkách odborného tisku, realizaci odborných expertíz a zvl. návrh na ustanovení stálého poradního orgánu ve formě skupiny expertů, složené z předních představitelů relevantních vědních disciplín. Kolegium konstatovalo, že pro činnost této skupiny je třeba připravit zcela novou formu realizace a uložilo na příštím zasedání kolegia projednat konkrétní návrh na zřízení této skupiny.

3/ Vědecké kolegium ve vztahu ke společenské praxi

Problematika spolupráce se společenskou praxí je dalším tradičním a významným tématem jednání kolegia. Na základě podkladů z jednotlivých pracovišť byl připraven podkladový materiál "Spolupráce pedagogických a psychologických pracovišť ČSAV a SAV s praxí a zpřesnění dohod s orgány praxe", který byl projednán na 6. zasedání kolegia a postoupen oddělení společenských věd ÚP ČSAV. K přípravě materiálu bylo dotázáno celkem šest pracovišť. Shrnutelné výsledky ukázaly především přehled tradičních forem spolupráce a umožnily navrhnout některá opatření k zefektivnění spolupráce s praxí v následujícím období. Problematika spolupráce s praxí bude zařazena na program jednání kolegia i v roce 1989, přičemž bude zvláště akcentováno hodnocení výsledků této spolupráce.

II. Zhodnocení činnosti VK

1/ V oblasti vědecké výchovy, zvyšování kvalifikace vědeckých pracovníků a udělování vědeckých hodností:

již od roku 1987 je oblasti vědecké výchovy věnována v rámci jednání vědeckého kolegia zvýšená pozornost (rozšířené zasedání k této problematice v roce 1987). Jako každoročně bylo i ve sledovaném období provedeno hodnocení výsledků obhajob kandidátských disertačních prací. Lze konstatovat, že se dále zvýšila společenská aktuálnost témat disertací a prohloubilo se spojení s výzkumnými úkoly mateřských pracovišť. Oponentské posudky byly vesměs vypracovány pečlivě a zodpovědně a průběh obhajob odpovídal ve všech případech formálním i obsahovým požadavkům. Komise pro obhajoby dbaly v rámci svých jednání důsledně příslušných předpisů.

Kolegium dále projednalo v této oblasti dva závažné materiály:

- a) jednání návrh teoretických okruhů skupinového školení aspirantů (podklad byl zpracován Pedagogickým a Psychologickým ústavem ČSAV; semináře budou organizovány 2-3x ročně a důraz bude kladen na vlastní aktivní činnost aspirantů);
 - b) jednání návrh přípravy seminářů pro školitele aspirantů. Tyto semináře by měly být zaměřeny k aktuálním teoretickým a metodologickým otázkám pedagogických a psychologických věd a umožnit hlubší orientaci v jejich současném vývoji.
- Koncepční materiál k oběma typům školení bude kolegiem dále rozpracováván.

2/ V oblasti ediční:

Kolegium se na svých jednáních pravidelně zabývalo projednáváním námětů na publikace pro nakladatelství ACADEMIA, hodnotilo ediční činnost a usilovalo o koncepčnost práce ediční komise, především z hlediska výběru navrhovaných témat.

3/ V oblasti péče o vědecké společnosti:

Kolegium projednávalo otázky související s činností společností, schvalovalo navrhované akce a jako každoročně se zabývalo hodnocením činnosti společností (po úvodním vystoupení předsedů obou společností následovala diskuse, z níž vyplynul závěr, pozitivně hodnotící činnost společností).

4/ V oblasti popularizační činnosti:

Popularizační činnost v oborech pedagogika a psychologie je již tradičně realizována v rámci činnosti ediční komise, rozšiřuje se spolupráce s jednotlivými pracovišti (při mnohých pracujících komise pro popularizaci vědecké činnosti), s tiskovým odborem ÚP ČSAV (příprava populárně-vědeckých filmů, vystoupení členů kolegia v hromadných sdělovacích prostředcích, atd.).

5/ V dalších úsecích práce kolegia:

Nadále pokračovala intenzivní činnost pedagogické a psychologické komise kolegia. Jádrem práce komisí bylo, tak jako každoročně, plnění koncepčních úkolů, souvisejících s rozvojem pedagogických a psychologických vědních disciplín. Mimo to se obě komise průběžně zabývaly též vlastním programem (např. ve spolupráci s jednotlivými pracovišti či vědeckými společnostmi), pořádaly též četné samostatné akce (např. teoreticko-praktické semináře) a věnovaly se i řešení aktuálních společenských problémů (např. psychologickým aspektům bezpečnosti jaderných elektráren, boji proti AIDS, atd.).

III. Organizační záležitosti VK

- 1/ Vnitřní struktura zůstala zachována - s určitými úpravami - i v novém funkčním období kolegia. Stálými pomocnými orgány kolegia jsou i nadále pedagogická komise, psychologická komise, ediční komise, komise pro výchovu a kvalifikaci vědeckých kádrů a prognostická skupina. Uvedené pomocné orgány kolegia jsou základnou pro aktivizaci předních odborníků, uvedených oborů a přispívají k lepší spolupráci kolegia s významnými orgány, institucemi a pracovišti, jež mají význam pro rozvoj obou vědních oborů.
- 2/ V roce 1988 se uskutečnilo 6 řádných zasedání a 1 zasedání rozšířené, věnované tématu "Účast společenských věd, zvl. pedagogiky a psychologie, v rozvoji celoživotního vzdělávání a výchovy".
Spolupráce s Vědeckým kolegiem SAV pro psychologii a pedagogiku,

které vzniklo nově v I/88 je na lepší úrovni než byla spolupráce s Vědeckým kolegiem SAV pro filozofii, pedagogiku, psychologii a vědu o státu a právu v minulých letech. Kontakt je zprostředkováván především účastí členu korespondenta ČSAV a SAV D. Kováče, předsedy VK SAV, na jednáních Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV, dále pak výměnou pozvánek i zápisů, čímž je zajištěna dobrá vzájemná informovanost.

3/ Lze konstatovat, že hlavní náplň jednání kolegia byla věnována koncepčním otázkám rozvoje vědních disciplín pedagogiky a psychologie a dále otázkám prognostické a ideové činnosti. Významnými tématy, která kolegium řešilo a která jsou z hlediska současného společenského rozvoje velmi aktuální, byla problematika výběru a výchovy talentované mládeže v oblasti vědecké činnosti, analýza čs. výchovně vzdělávací soustavy z hlediska pedagogiky a psychologie a rozbor spolupráce s praxí. Uvedeným otázkám bylo věnováno přibližně 70% času všech jednání.

4/ Celková průměrná účast členů kolegia na zasedáních činila 71,6 %

Účast nižší než 50%:

člen koresp. ČSAV J. Línhart	-	zdravotní důvody
PhDr. J. Přívratská, ČSc.	-	mateřská dovolená

Účast nižší než 25% neměl žádný člen VKPP ČSAV.

Z á v ě r y :

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV se i v roce 1988 koncentrovalo především na vybrané nejdůležitější otázky, vyvstávající před pedagogickými a psychologickými vědci v současném období přestavby života naší společnosti. Lze konstatovat, že jednání probíhala v souladu s plánem práce kolegia. Všechny materiály, postoupené na základě externích požadavků či usnesení kolegia prezidiu ČSAV, kooperujícím resortním institucím a ostatním orgánům, byly zpracovány s patřičnou pozorností a s přihlédnutím k potřebám a možnostem obou vědních oborů, ale i

k aktuálním společenským požadavkům. Značný prostor v jednáních kolegia zaujímal též problematika dlouhodobých koncepčních výhledů obou vědních oborů, včetně předběžné přípravy návrhů koncepcíkolů SPZV na devátou pětiletku.

Lze očekávat, že i v roce 1989 bude činnost kolegia nadále orientována na řešení koncepčních otázek, současných problémů aplikační povahy a aktuálních požadavků, vyplývajících z probíhajících změn v životě naší společnosti.

Vypracoval: PhDr. Vl. Kebza

V Praze, dne 17. ledna 1989